

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ

Яценко Ю.М.,

*студентка кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ «Університет економіки та права “КРОК”», м. Київ, Україна,
e-mail: yl.mhln@gmail.com*

Корольова В.В.,

*к.ю.н., доцент, доцент кафедри державно-правових дисциплін,
ВНЗ «Університет економіки та права “КРОК”», м. Київ, Україна,
e-mail: ViktoriyaV:@krok.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2998-6144>*

Трансплантологія рятувала тисячі життів і є стандартним методом лікування ряду патологій, а іноді є останнім шансом на порятунок людських життів. Беручи це до уваги, трансплантологію можна назвати феноменом ХХ століття. Тому своїми методами закон повинен сприяти прогресу трансплантології як перспективного та ефективного лікування. Однак з точки зору загальної системи цінностей, яка панує в сучасному суспільстві, закон повинен відповідати етичним вимогам. Це означає, що покращення рівня життя одних людей не повинно погіршувати рівень життя та здоров'я інших. Стаття 3 Конституції України проголошує, що життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека людини є найвищою цінністю [1]. Закріплені на конституційному рівні соціальні пріоритети є вкрай важливими на сьогоднішній день, а тому є необхідність створення передумов для вирішення складних як правових так і морально-етичних питань, пов'язаних з гарантіями дотримання основних прав і свобод людини у тому числі і питань, пов'язаних із трансплантацією органів.

Донорство та трансплантація органів є складною та делікатною процедурою, що порушує етичні, моральні та практичні проблеми. Той факт, що кількість людей у списку очікування на трансплантацію постійно збільшується, ускладнював ситуацію [2]. З моменту запровадження методу трансплантації кількість людей, які перебувають у списку очікування трансплантації, ніколи не збігалася з кількістю донорів [3, с. 456]. Ці цифри стосуються країн, які вже мають чітку правову основу для ефективної реалізації системи трансплантації (США, Німеччина), але Україна тільки починає підхоплювати ті тенденції та програми, які вже рятують тисячі життів в інших країнах.

Відносини у сфері трансплантології в Україні регулюються низкою нормативно-правових актів – Конституцією України [1], Цивільним кодексом України [4], Кримінальним кодексом України [5], законом України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині» [6], який є базовим нормативно-правовим актом у сфері трансплантації анатомічних матеріалів людині в Україні та ін. У загальному вигляді Закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині», який набрав

чинності 1 січня 2019 року вніс низку досить позитивних змін до законодавства у сфері трансплантології.

Так, Законом про трансплантацію здійснено удосконалення термінологічного апарату і внесенням змін до існуючих термінів (трансплантація, анатомічні матеріали, реципієнт, фетальні матеріали людини, померла особа); було введено нові категорії правовідносин, а саме «перехресне донорство»; запровадження посади трансплант-координатора, який стає основною фігурою в системі трансплантації; законом передбачається створення та наповнення Єдиної державної інформаційної системи трансплантації, що призначена для збирання, реєстрації, накопичення, зберігання, обробки інформації та здійснення автоматизованого об'єктивного і неупередженого розподілу анатомічних матеріалів людини, визначення пари «донор – реципієнт».

Отже, новий Закон значно краще регулює питання трансплантації в Україні. Однак, на даний час реалізація Закону є великою проблемою через те, що уряд не розробив та не затвердив низку нормативно-правових актів для повноцінного функціонування даного Закону.

У наш час трансплантація органів є найбільш ефективним способом лікування певних захворювань на їх кінцевій стадії, таких як ниркова недостатність, і є єдиним методом лікування у разі порушення функціонування таких органів, як серце, печінка та легені [7, с. 521]. Тому суспільство усвідомило важливість трансплантації як методу лікування та порятунку людських життів і переходить від надмірної критики до ретельного філософського-правового аналізу, пошуку оптимального розв'язання проблем, що існують у сфері трансплантології.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Weiss J., Hofmann S.P., Immer F.F.: Patient characteristics of deceased organ donors in Switzerland 1998-2008. *Swiss med Weekly*. 2011. URL: <https://smw.ch/article/doi/smw.2011.13265>.
3. Norman D.J.: The kidney transplant wait-list: allocation of patients to a limited supply of organs. *Semin Dial*. 2005, P. 456-459.
4. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40–44. Ст. 356.
5. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05 квітня 2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 2526. Ст. 131.
6. Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині : Закон України від 17 травня 2018 року. *Голос України*. 2018. № 115.
7. Balaska A, moustafellos, Gourgiotis S.etal.: Changes in health related quality of life in Greek adult patients 1 year after successful renal transplantation. *Experimental and htm. Clinical Transplantation*. 2006, P. 521-524.